

**NACZELNY DYREKTOR
ARCHIWÓW PAŃSTWOWYCH**

Paweł Pietrzyk

Warszawa, 13 marca 2019 r.

DA.084.6.2018

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Nazwa i adres kontrolowanego archiwum	Archiwum Państwowe w Bydgoszczy Ul. Dworcowa 65, 85-009 Bydgoszcz
Podstawa prawna kontroli	Art. 21 ust. 2 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2018 r. poz. 217, 357, 398, 650)
Kontrolujący	– starszy specjalista w Departamencie Archiwistyki, upoważnienie Nr 76/2018 z dnia 19 października 2018 r. wydane przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, – starszy specjalista w Departamencie Archiwistyki, upoważnienie Nr 78/2018 z dnia 19 października 2018 r. wydane przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, – starszy specjalista w Departamencie Archiwistyki, upoważnienie Nr 77/2018 z dnia 19 października 2018 r. wydane przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych.
Data rozpoczęcia i zakończenia kontroli	12-14 listopada 2018 r.

Ocena działalności jednostki kontrolowanej w zakresie objętym kontrolą, w tym stwierdzone nieprawidłowości.

Archiwum Państwowe w Bydgoszczy w kontrolowanym okresie prowadziło ewidencję przechowywanego zasobu archiwalnego zgodnie z obowiązującym zarządzeniem Nr 11 Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z dnia 4 listopada 2013 r. w sprawie ewidencji zasobu archiwalnego w archiwach państwowych (ze zm.); a od dnia 30 stycznia 2018 r. zgodnie z Zarządzeniem Nr 7 Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w sprawie ewidencjonowania zasobu archiwalnego w archiwach państwowych.

W okresie objęty kontrolą zasób archiwum powiększał się średnio około 15 nowych zespołów archiwalnych rocznie, co przekłada się na średni roczny wzrost zasobu o około 13,7 tys. jednostek archiwalnych i 141,6 m.b. W sprawozdania statystycznych KN-1 za lata 2014-2017 archiwum wykazało, iż 100 % zasobu posiada ewidencję. Stan zasobu na koniec 2017 r. roku wynosił wedle sprawozdania KN-1 2865 zewidencjonowanych zespołów i zbiorów archiwalnych, o łącznym rozmiarze 999890 jednostek archiwalnych i 9622,15 m.b.

Księgi nabytków, ubytków i przesunięć międzyzespołowych prowadzone były prawidłowo. Usterki opisane w pkt. 2 Protokołu Kontroli miały charakter jedynie formalny, zostały one już częściowo usunięte przez Archiwum.

Spisy zespołów i zbiorów archiwalnych oraz spisy aktualnych skarbowych środków ewidencyjnych do zespołów i zbiorów archiwalnych nie budziły zastrzeżeń, prowadzone były zgodnie z obowiązującymi normatywami. Skarbowe środki ewidencyjne są przechowywane w odrębnym magazynie, na podstawie wybranej próbki stwierdzono, że były one poprawnie sporządzone i uwierzytelnione.

W związku z Zarządzeniem Nr 7 Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie ewidencjonowania zasobu archiwalnego w archiwach państwowych ewidencję zasobu archiwalnego prowadzi się w Zintegrowanym Systemie Informacji Archiwalnej, ZoSIA. Dlatego też kartoteka zespołów AP w Bydgoszczy nie była prowadzona w formie zalecanej Zarządzeniem Nr 11 Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z dnia 4 listopada 2013 r. w sprawie ewidencji zasobu archiwalnego w archiwach państwowych (ze zm.). W trakcie badania stwierdzono, karty zespołów (zbiorów) archiwalnych zostały już włączone do właściwych teczek zespołów.

Ocena działalności Archiwum Państwowego w Bydgoszczy w zakresie ewidencji materiałów archiwalnych jest pozytywna.

Opracowane w okresie objętym kontrolą, tj. w latach 2014-2017 zespoły to akta administracji ogólnej (akta miast i administracja miejska, akta gmin i gromad) i specjalnej (gospodarka przestrzenna, rolnictwo i leśnictwo), partii politycznych oraz podległych organizacji, instytucji gospodarczych branży chemicznej, rolniczej i leśniczej, instytucji finansowych (banki) oraz instytucji ochrony prawa i wymiaru sprawiedliwości (sądy) z lat 1864-2007. Inwentarze archiwalne sporządzano z wykorzystaniem bazy danych IZA. Sprawdzone inwentarze zawierały wszystkie wymagane elementy formalne, tj. karty tytułowe z datami opracowania oraz zatwierdzenia przez Komisję Metodyczną, podpisy osoby opracowującej i przewodniczącego Komisji Metodycznej oraz podaną ogólną liczbę jednostek w zespole pod ostatnią pozycją inwentarza, określone we *Wskazówkach metodycznych do sporządzania inwentarzy archiwalnych zespołów (zbiorów) akt wytworzonych w okresie kancelarii akt spraw (XIX-XX w.)*, wprowadzonymi pismem okólnym Nr 2 Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z dnia 28 maja 1984 r. w sprawie wprowadzenia wskazówek metodycznych do sporządzania inwentarzy archiwalnych zespołów (zbiorów) akt wytworzonych w okresie kancelarii akt spraw (XIX-XX w.).

Plany pracy Komisji Metodycznej za lata 2014-2017 nie zawsze przesyłane były do Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych w określonym w decyzji Nr 2 Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z dnia 8 lutego 2006 r. w sprawie utworzenia. Plan pracy Komisji na 2014 r. nie został przesłany do Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, nie było go również wśród dokumentacji Komisji Metodycznej otrzymanej podczas kontroli, natomiast plan pracy Komisji na 2015 r. przesłany został po upływie terminu określonego w ww. decyzji.

Plany pracy, które przesłane zostały do NDAP zostały zrealizowane, co zostało przedstawione w cz. II.2 Protokołu kontroli. Nie stwierdzono rozbieżności między planowanymi a faktycznie wykonanymi pracami z zakresu opracowania zasobu (plany pracy, sprawozdania oraz protokoły posiedzeń Komisji Metodycznej). Jednakże brak planu opracowania na 2014 r. nie pozwala na określenie stopnia realizacji prac w tym zakresie.

W 2017 r. Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych zawiesił opracowanie w archiwach państwowych na rzecz retrokonwersji. Kontynuowano jednak opracowanie zespołu nr zespołu 6/52 - „Pruska Komisja Generalna dla Prowincji Zachodnio-Pruskiej i Poznańskiej w Bydgoszczy”, a także – na posiedzeniu Komisji Metodycznej w dniu 25 sierpnia 2017 r. – zatwierdzono opracowanie zespołu nr 6/1256 – „Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Morgach, pow. Świecie” z lat 1954-

1959 [1961] (31 j.a., 0,30 m.b.). Każdego roku systematycznie inwentaryzowano dopływy do zespołów akt stanu cywilnego.

Podczas kontroli sprawdzono także poprawność opisu wybranych losowo jednostek archiwalnych z opracowanych w okresie objętym kontrolą zespołów archiwalnych nr: 6/1256, 6/1945, 6/1947, 6/1949, 6/1953, 6/1954, 6/1958, 6/1964 i 6/3222, a także zgodność opisów ze stanem faktycznym. Zespoły te, w zależności od proveniencji materiałów archiwalnych, opracowane zostały zgodnie z *Zaleceniami metodyczno-organizacyjnymi w sprawie postępowania z dokumentacją przejętą z b. archiwów komitetów wojewódzkich PZPR (KW PZPR)* lub *Wskazówkami metodycznymi dotyczącymi uproszczonego opracowania zasobu archiwalnego przechowywanego w archiwach państwowych* wprowadzonymi decyzją Nr 20 Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z dnia 10 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia wskazówek metodycznych dotyczących uproszczonego opracowania zasobu archiwalnego przechowywanego w archiwach państwowych. Sporządzono do nich indeksy osobowe, geograficzne i przedmiotowe.

Drobne usterki w opisach jednostek archiwalnych (cz. II.3 Protokołu kontroli), tj. umieszczone na przedniej stronie obwoluty informacji o ogólnej liczbie stron (lub ewentualnie kart), inicjałów osoby inwentaryzującej i daty inwentaryzacji, zamiast na wewnętrznej spodniej stronie, nie rzutują na poprawność opracowania materiałów archiwalnych.

W trakcie badania stwierdzono także nieznaczne uchybienia w zakresie realizacji programu retrokonwersji pomocy archiwalnych.

W wykazie zespołów wytypowanych do programu retrokonwersji, przesłanych w 2016 r. zduplikowano liczbę j.a. dla zespołu (zbioru) o numerze 6/1346, co zawyżyło deklarowaną liczbę opisów do retrokonwersji o 4 027. W przypadku pomocy dla 393 zespołów (zbiorów), których nie zgłoszono do programu, sporządzonych elektronicznie stwierdzono, że pomoce te nie spełniają odpowiednich kryteriów, m.in. wymaganych przez NAC przy migracji danych z baz SEZAM i IZA do systemu ZoSIA, przez co nie zostały zakwalifikowane do programu, a ich migracja prowadzona jest na bieżąco po dokonaniu odpowiednich prac i przygotowaniu plików do importu do systemu ZoSIA. Ponadto do programu retrokonwersji zgłoszono, w 2016 r., 23 zespoły (zbiory), dla których nie sporządzono ewidencji szczegółowej, wg stanu na I połowę 2017 r.

Podczas kontroli szczegółowej analizie poddano 44 zespoły (zbiory), co ujęto w punkcie III.2 Protokołu kontroli.

Pomoce archiwalne zespołów (zbiorów) o numerach 6/705, 6/934, 6/1059, 6/1067, 6/1227 i 6/1574, które podczas kontroli wskazano jako pominięte przy

programie, zostały już poddane retrokonwersji a opisy jednostek są dostępne w systemie ZoSIA.

W wyniku weryfikacji pomocy archiwalnych sporządzonych dla zespołów (zbiorów) nr 6/430, 6/1675 i 6/2668 stwierdzono, że spełniają one wymogi programu retrokonwersji i mogą zostać przeniesione do systemu ZoSIA.

Dyrektor Archiwum zaplanował, w 2016 r., retrokonwersję pomocy archiwalnych kilku zespołów mimo iż, w roku 2017 (pismo z dnia 30 czerwca 2017 r., znak PZ.5310.1.2017), deklarowano dla nich brak szczegółowej ewidencji. Taka sytuacja miała miejsce w przypadku zespołów (zbiorów) o numerach 6/2913 i 6/3163. W obu przypadkach ustalono, że pomoce ewidencyjne faktycznie istnieją, a ich stan kwalifikuje je do programu retrokonwersji i przeniesienia do systemu ZoSIA.

W toku kontroli z realizacji programu retrokonwersji pomocy archiwalnych ujawniono drobne uchybienia w zakresie opisów zespołów (zbiorów). Do 4 marca br., tj. do dnia otrzymania podpisanego egzemplarza protokołu kontroli, pracownicy bydgoskiego archiwum dokonali odpowiednich korekt w kontrolowanych zespołach (zbiorach) przez co poniższe uwagi dotyczą tylko zespołów (zbiorów), dla których dostrzeżone nieścisłości nadal występują. I tak, w zakresie:

- a) rozmiaru zespołu – liczby jednostek opisanych względem rozmiaru ogólnego zespołu (zbioru) w zespołach (zbiorach) o numerach 6/881, 6/1222, 6/1564 i 6/1818,
- b) ilości poszczególnych rodzajów materiałów archiwalnych przy zespołach (zbiorach) o numerach 6/881, 6/1227, 6/1564 i 6/1818,
- c) rozmiaru zespołu – liczby jednostek opracowanych względem rozmiaru ogólnego zespołu (zbioru) w zespole (zbiorze) o numerze 6/1227.

W przypadku kilku zespołów (zbiorów) stwierdzono inne daty skrajne opisane w systemie ZoSIA względem tradycyjnych pomocy archiwalnych. Rozbieżności te dotyczą zespołów (zbiorów) o numerach 6/1132, 6/1222, 6/2263, 6/2668 i 6/2912. Z kolei dla zespołów (zbiorów) o numerach 6/705, 6/1221, 6/1222 i 6/2228 w systemie ZoSIA wskazano na inny rodzaj pomocy archiwalnej względem otrzymanego podczas kontroli.

Kontrola prawidłowej retrokonwersji pomocy archiwalnych dla wszystkich, losowo wybranych, 27 zespołów (zbiorów) dała wynik pozytywny. Dane z pomocy archiwalnych przeniesiono do systemu ZoSIA poprawnie. Niemniej, na dzień sporządzania niniejszego wystąpienia korekty tytułów wymagają jednostki o sygnaturach 146 i 147 w zespole (zbiorze) numer 6/1564 i jednostka o sygnaturze 30 w zespole (zbiorze) o numerze 6/623.

Mając na uwadze wykazane powyżej uchybienia w zakresie realizacji programu retrokonwersji pomocy archiwalnych i środków ewidencyjnych należy raczej stwierdzić, że realizacja programu w bydgoskim archiwum była prowadzona rzetelnie i prawidłowo. Nie odnotowano przy tym nieprawidłowości.

Zalecenia dotyczące sposobu usunięcia nieprawidłowości oraz ich terminy:

1. Dokonanie korekt i uzupełnień danych w środkach ewidencyjnych, w których stwierdzono niezgodności i braki podane w części I Protokołu kontroli. Termin wykonania zalecenia: **31.10.2019 r.**
2. Korekta nieścisłości, wskazanych w protokole kontroli, dotycząca opisu 6 jednostek w zespole (zbiorze) numer 623.
Termin wykonania zalecenia: **31.05.2019 r.**
3. Korekta tytułów jednostek numer 146 i 147 w zespole (zbiorze) numer 1564.
Termin wykonania zalecenia: **31.05.2019 r.**
4. Korekta opisów zespołów (zbiorów) numer 881, 1222, 1564, 1818 i 2299 w zakresie rozmiaru zespołu – ilości jednostek opisanych względem rozmiaru ogólnego j.a.
Termin wykonania zalecenia: **30.06.2019 r.**
5. Korekta opisów zespołów (zbiorów) numer 881, 1227, 1564 i 1818 w zakresie ilości poszczególnych rodzajów materiałów archiwalnych.
Termin wykonania zalecenia: **30.06.2019 r.**
6. Korekta opisów zespołów (zbiorów) numer 179, 181, 459, 1227, 1563 i 1830 w zakresie rozmiaru zespołu – ilości jednostek opracowanych względem rozmiaru ogólnego j.a.
Termin wykonania zalecenia: **30.06.2019 r.**
7. Weryfikacja i ew. korekta opisów zespołów (zbiorów) numer 1729 i 1793 w zakresie rozmiaru zespołu – ilości jednostek opracowanych – względem symbolu zespołu.
Termin wykonania zalecenia: **30.06.2019 r.**
8. Weryfikacja i ew. korekta opisów zespołów (zbiorów) numer 1132, 1222, 2263, 2668, 2912 w zakresie dat skrajnych.
Termin wykonania zalecenia: **30.06.2019 r.**
9. Weryfikacja i ew. korekta opisów zespołów (zbiorów) numer 705, 1221, 1222 i 2228 w zakresie rodzaju pomocy archiwalnych.

Termin wykonania zalecenia: **30.06.2019 r.**

10. Wykonanie retrokonwersji pomocy archiwalnych zespołów (zbiorów) numer 2668 i 2913.

Termin wykonania zalecenia: **31.10.2019 r.**

11. Wykonanie retrokonwersji wszystkich pomocy archiwalnych zespołu (zbioru) numer 3163 po zewidencjonowaniu 332 j.a.

Termin wykonania zalecenia: **30.10.2019 r.**

12. Poprawne wprowadzenie *vacatu* jednostek w zespołach (zbiorach) numer 649 i 1228. Termin wykonania zalecenia: **30.10.2019 r.**

Proszę o bieżące informowanie o wykonywaniu powyższych zaleceń pokontrolnych.

Pouczenie:

Stosownie do art. 21c. ust 4. ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach dyrektorowi Archiwum przysługuje prawo do zgłoszenia pisemnych umotywowanych zastrzeżeń do oceny i zaleceń zawartych w wystąpieniu pokontrolnym oraz złożenia dodatkowych wyjaśnień i przedstawienia dodatkowej dokumentacji; zastrzeżenia zgłasza się pisemnie w terminie 21 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego.

